

Politico: Evropska zelena dilema

Odluke i planovi zemalja zavisnih od energije iz uglja

Klin u EU Zeleni dogovor?

Francuski predsednik Emanuel Makron pozvao je u na "zamrzavanje regulative" kako bi pomogao industriji da svari standarde Evropskog zelenog dogovora

EU: Izglasan prvi zakon o smanjenju emisija metana

IEA: Globalno tržište gasa ostaje zategnuto za grejnu sezonu 2023/24

DOSIJE: Reforma tržišta električne energije: Čega nema u predlogu?

SADRŽAJ

Makron traži pauzu u dodatnoj klimatskoj regulativi	OVDE
Politico: Evropska zelena dilema	OVDE
Više od 200 finansijskih institucija napustilo ugalj	OVDE
Montel: Malo verovatno "seljenje" energetskih kompanija iz EU u SAD	OVDE
Odluke i planovi zemalja zavisnih od energije iz uglja	OVDE
Manje od polovine zemalja najzavisnijih od uglja obavezalo se za napuštanje ovog goriva	OVDE
Jedina slovenačka TE na ugalj će verovatno važiti samo za hitne slučajeve	OVDE
Industrija formirala 'Koaliciju za skladištenje energije'	OVDE
Nemačka planira milijarde evra subvencija za industrijsku struju	OVDE
EU: Izglasani prvi zakoni o smanjenju emisija metana	OVDE
Za zajedničke kupovine gasa EU prijavilo se 77 kompanija	OVDE
Oksfordski univerzitet: 800 mlrd evra da se ruski gas u EU zameni zelenim alternativama	OVDE
IEA: Globalno tržište gasa ostaje zategnuto za grejnu sezonu 2023/24	OVDE
Preko 3,4 miliona tona LNG-a ostalo na brodovima oko Evrope	OVDE
Savetnik EU Suda pravde podržava žalbu Engie protiv odluke EU komisije	OVDE
Kako Moldavija nastoji da obezbedi energetska sigurnost?	OVDE
DOSIJE: Reforma tržišta električne energije: Čega nema u predlogu	OVDE

Makron traži pauzu u dodatnoj klimatskoj regulativi

PARIZ - Francuski predsjednik Emanuel Makron pozvao je u na "zamrzavanje regulative" kako bi pomogao industriji da svari standarde Evropskog zelenog dogovora, poziv koji je izazvao burna reagovanja posmatrača i političarima EU.

Obraćajući se u četvrtak (11. maja) velikom broju industrijalaca u Jelisejskoj palati, Makron se odlučio za pozivanje na "pauzu" evropskih propisa. Založio se za zaštitu lokalnih igrača koji se takmiče sa zemljama sa nižim ekološkim standardima.

EU je već usvojila nekoliko zakonodavnih tekstova, uključujući zabranu prodaje novih automobila na benzin i dizel od 2035. godine i nove ciljeve u pogledu obnovljivih izvora energije. Drugi su u međuvremenu upravo stigli za pregovarački sto.

„Već smo doneli dosta propisa na evropskom nivou, više nego naši susedi ... Sada ih moramo sprovesti, a ne dodavati nova pravila, jer ćemo u suprotnom izgubiti sve igrače. Rizik kome se izlažemo je da budemo najbolji u pogledu regulative, a najlošiji kada treba investirati" citira Makrona pariski **Mond**.

Makronove reči su odmah izazvale pometnju u Briselu, pa čak i u njegovim vlastitim redovima, koji nisu očekivali takvu izjavu, pišu novine.

Politico: Evropska zelena dilema

BRISEL – Evropska unija želi i više zelenih pravila i ekonomski rast, ali sve veći hor glasova kaže da ne može imati oboje, piše 15. maja **Politico**, osvrćući se na burne reakcije na poziv francuskog predsjednika Emanuela Makrona Briselu da zakoči sa donošenjem novih ekoloških pravila.

Primarni politički naponi Evropske komisije su forsiranje Zelenog dogovora, ali vanredno stanje u energetici, sve veći pogled na Kinu kao konkurentsku pretnju EU i američki zakon o smanjenju inflacije koji je velik u subvencijama podstiču pozive na preispitivanje.

Komisija je brzo reagovala insistiranjem da je sve u redu. "Imamo jasnu zelenu agendu, a to je Zeleni dogovor", rekao je portparol Komisije, dodajući da postoji konsenzus zemalja članica, uključujući Francusku, "o smeru i prioritetima za Zeleni dogovor".

Francuski zvaničnici su takođe pojasnili da Makron nije napadao bilo koje postojeće ili predstojeće ekološke predloge EU, ali je jasno da se politička raspoloženja menjaju, piše briselski portal.

Prošle nedelje, članovi Evropskog parlamenta iz Evropske narodne partije (EPP) odbacili su dva ključna nastojanja Komisije u oblasti zaštite životne sredine - Uredbu o održivoj upotrebi pesticida za smanjenje upotrebe hemijskih pesticida i Uredbu o obnavljanju prirode za obnovu degradiranih zemljišta i vodama. Poziv partije desnog centra EU bio je da "zaustavi nova birokratska pravila u vremenima krize".

Zakon EU o neto nulti industriji, pokušaj da se poveća proizvodni kapacitet bloka čistih energetske tehnologije, takođe je u problemima.

S druge strane, EPP-ovi levičarski rivali iz reda socijalista i demokrata (S&D) ne raskidaju s ortodoksijom EU. Kažu da bi pauza u zakonima o životnoj sredini do evropskih izbora sledeće godine rezultirala samo „odbačenom godinom“ u borbi protiv klimatskih promena

Kao što je često slučaj sa Makronovim komentarima koji izazivaju buku, prevodioci su požurili da insistiraju da jasno čitanje njegove izjave možda nije dovoljno. Makronova upotreba termina "regulatorna pauza" bila je "možda pomalo nespretna, s obzirom na njegovo značenje u kontekstu EU", rekao je Tomas Pelerin-Karlin, direktor Instituta za klimatsku ekonomiju sa sedištem u Parizu.

Više od 200 finansijskih institucija napustilo uglj

LUKSEMBURG - U svom najnovijem izveštaju, Institut za ekonomiju energetike i finansijske analize - IEEFA - je utvrdio da su globalno značajne finansijske institucije (FI) posvećene bržem napuštanju industrije uglja. Bilo je potrebno skoro šest godina da prvih 100 institucija usvoji politiku isključenja uglja, ali od tada se broj udvostručio za nešto više od tri godine.

Više od 200 značajnih finansijskih institucija (banke, osiguravajuće kuće, fondovi, kreditne agencije) uspostavilo je politiku isključenja kreditiranja uglja, pri čemu se taj zamah ubrzao u poslednje dve godine uprkos rekordnom profitu koji su uživale kompanije uglja nakon energetske krize.

Čelnica sektora IEEFA na tržištu duga za Aziju i Pacifik Kristina Ng (Christina) rekla je: „Mnoge od finansijskih institucija sve su oštrije oko toga šta će finansirati, a uglj su označili kao rizično ulaganje. Oni vide klimatski rizik kao finansijski rizik“.

Evropske finansijske institucije prednjače u udaljavanju od uglja sa strožim politikama od onih u drugim regionima, pri čemu Francuska, Velika Britanija, Nemačka, Holandija, kao i SAD, Japan, Južna Koreja i Australija imaju najveći broj FI-ja sa formalnom politikom izlaska iz uglja.

Montel: Malo verovatno "seljenje" energetskih kompanija iz EU u SAD

PARIZ - Malo je verovatno da će evropske energetske kompanije odmah premestiti operacije u SAD kako bi tamo dobile velikodušne subvencije za čistu tehnologiju, rekli su stručnjaci za **Montel**.

SAD planiraju uložiti 360 milijardi evra u tranziciju čiste energije u skladu sa svojim Zakonom o smanjenju inflacije (IRA). Ali kompanije će pažljivo ispitati odgovor EU na američko zakonodavstvo pre bilo kakve odluke o begu, rekao je Puk-Vin Ngujen, istraživač u francuskom Energetskom centru Žak Delor.

Iako IRA nudi snažne podsticaje za ubrzanje napora u tranziciji s niskim emisijama ugljika, Ngujen je rekao da je prerano za evropske elektroenergetske kompanije da naprave konačni potez seljenjem u SAD.

“Kompanije moraju bolje razumeti ono šta će EU ponuditi: subvencije, birokratiju, kredite, fiskalne mere... pre nego što poduzmu bilo kakav ishitreni potez”, rekao je on.

Ngujen dodaje da investitori žele predvidljivost u smislu regulative i ciljeva.

Francuske firme TotalEnergies i Engie bi, međutim, mogle iskoristiti to što je IRA obezbedila poreske olakšice kako bi podstakla domaću proizvodnju čistog vodonika, rekao je Ngujen.

“IRA nudi mnogo sredstava, ali do sada se malo toga promenilo u pogledu novca koji je stvarno dodeljen i nekoliko kompanija koje su najavile da će razviti poslovanje u inostranstvu mogle bi to učiniti bez IRA”, rekao je Ngujen.

“Da vidimo šta je EU u stanju da iznese, a zatim odlučimo gde je najvrednije smestiti se u godinama koje dolaze.”

Evropska komisija želi da EU napravi najmanje 40% strateških tehnologija nulte emisije koje su joj potrebne do 2030. kako bi podržala svoju energetske tranziciju i sigurnost snabdevanja prema nacrtu pravila predloženih u martu.

Odluke i planovi zemalja zavisnih od energije iz uglja

LONDON - Ugalj je činio 36% proizvodnje električne energije u svetu u 2021. godini, prema Međunarodnoj agenciji za energiju (IEA).

Portal **Energy Monitor** se osvrnuo na zemlje koje se najviše oslanjaju na ugalj u svom energetsom miksu i planovima energetske tranzicije. Od 30 zemalja sveta koje najviše zavise od uglja, nešto manje od polovine se obavezalo na postupno ukidanje proizvodnje energije iz ovog fosilnog goriva. Šest zemalja tek treba da se obavežu na postupno ukidanje ili neto nulu, dodaje portal.

Najambiciozniji su Severna Makedonija i Mauricijus, koji planiraju postepeno izbacivanje uglja do 2027., odnosno 2030. godine. Crna Gora, Češka Republika, Ukrajina i Bugarska planiraju postupno izbacivanje uglja do 2040. Ostale zemlje imaju kasnije datume.

Do pre nekoliko godina, samo nekoliko zemalja se obavezalo na postupno izbacivanje uglja. Austrija, Belgija, Finska, Francuska i Velika Britanija bile su same u svojoj posvećenosti napuštanju fosilnog goriva-

Na COP26 u Glazgovu, 46 zemalja potpisalo je Izjavu o globalnoj tranziciji iz uglja u čistu energiju, na prestanak izdavanja dozvola za nove elektrane na ugalj ili da ukine ugalj 2030-ih za velike ekonomije ili 2040-ih za druge nacije.

Kada je u pitanju ukupna potrošnja uglja, Kina, Indija, SAD, Rusija i Japan bili su među najvećim potrošačima u 2021. godini, prema američkoj Upravi za energetske informacije.

Među zemljama koje se najviše oslanjaju na ugalj su Australija, Kina i Japan – poslednje dve su takođe među najvećim svetskim potrošačima

uglja – koje imaju neto nulte ciljeve, ali se nisu obavezale da će ugasi ugalj do određenog datuma.

Na COP26, Australija je odbila da se pridruži drugim zemljama koje su se obavezale da će prekinuti upotrebu uglja, a ministar energetike je rekao da to neće "izbrisati tu industriju".

Nedavno su Japan, SAD i EU prošlog meseca blokirali predlog G7 za rok do 2030. za postepeno ukidanje domaće proizvodnje električne energije na ugalj. Istovremeno, Kina ubrzano proširuje izdavanje dozvola za nove elektrane na ugalj, s više od 50 GW kapaciteta energije na ugalj koji će započeti i ponovo započeti izgradnju 2022.

Postepeno izbacivanje uglja može se pokazati posebno teškim za neke zemlje, ovisno o faktorima kao što su energetska i ekonomska zavisnost od te grane privrede, kao jaz u razvoju. Bez rešavanja ovih prepreka i pružanja podrške zemljama s kojima se suočavaju, biće teško ispuniti globalne klimatske ciljeve, konstatuje Energy Monitor.

Manje od polovine od 30 zemalja najzavisnijih od uglja obavezalo se na napuštanje ovog goriva

Udeo uglja u ukupnoj potrošnji energije u 2021. i da li je zemlja postavila **cilj postupnog ukidanja, neto nulti cilj**, ali nema obaveze za ugalj, ili **nije preuzela obaveze**

Source: EIA and Energy Monitor analysis

Jedina slovenačka TE na ugalj će verovatno važiti samo za hitne slučajeve

LJUBLJANA - Šoštanj, jedina preostala TE na ugalj u Sloveniji, verovatno će raditi samo u slučaju nestašice električne energije i visokih tržišnih cena sve dok se ne ukloni iz mreže prema planu zemlje za postupno izbacivanje uglja do 2033. godine, rekao je viši izvršni direktor za energetiku.

Šoštanj podmiruje oko trećine ukupne slovenačke domaće proizvodnje energije, ali se bori zbog slabe proizvodnje u obližnjem Velenjskom rudniku, njegovom glavnom izvoru uglja, visokih cena emisijih dozvola i čestih obustava zbog održavanja, piše **Euractiv**.

“Ako je struja koju proizvodi termoelektrana skupa, moramo se zapitati koliko sati rada je razumno i ekonomski isplativo”, rekao je za Dnevnik proteklog vikenda Tomaž Štokelj,

generalni direktor HSE-a, energetske grupe u čijem je vlasništvu Šoštanj.

Štokelj ne može zamisliti snabdevanje Slovenije energijom bez Šoštanja u kratkom roku, “ali ako moramo sagorevati skupi ugalj i kupovati skupe [emisijne] dozvole, struja koju proizvodi ne može biti jeftina”.

Izvršna vlast veruje da planovi za moderni kotao na više goriva koji može sagorevati biomasu i druga alternativna goriva treba pokrenuti što je pre moguće.

Slovenija planira postupno izbaciti ugalj 2033. godine, datum koji Štokelj shvata kao “približni cilj”. “Hoće li to biti pre ili kasnije zavisi od situacije na tržištu i potražnje za poslovanjem Šoštanja”, rekao je on.

Industrija formirala 'Koaliciju za skladištenje energije'

BRISEL - Nova industrijska koalicija pokrenuta 4. maja ima za cilj da promoviše održive tehnologije skladištenja energije koje će povećati otpornost evropske energetske mreže i otvoriti vrata za više obnovljivih izvora energije. Koalicija za skladištenje energije sastoji se od četiri organizacije, SolarPower Europe, Evropskog udruženja za skladištenje energije, WindEurope i Breakthrough Energy, i želi da oblikuje buduću politiku EU oko skladištenja, prenosi **Euractiv**.

Kako Evropa teži dekarbonizaciji svog elektroenergetskog sistema, tehnologije skladištenja energije, kao što su pumpno-akumulacione hidroelektrane, baterije i vodonik, postaće sve potrebnije, omogućavajući skladištenje viška energije vetra i sunca, a zatim otpuštanje kada proizvodnja ne može zadovoljiti potražnju.

„Skladištenje energije ključno je za izgradnju budućeg, otpornog i dekarboniziranog energetskog sistema“, rekla je visoka predstavnica EU za energetiku Kadri Simson na predstavljanju.

„Dugi niz godina skladištenje energije je u pozadini elektroenergetskog sektora, ali činjenica je da su skladištenje energije i usluge fleksibilnosti samostalan sektor koji će transformisati naš energetske sistem“, dodala je. “Energetski sistem koji se napaja obnovljivim izvorima energije može se uspešno uspostaviti samo ako dolazi s fleksibilnim rešenjima,” rekla je Simson.

Nemačka planira milijarde evra subvencija za industrijsku struju

BERLIN - Nemački ministar privrede Robert Habeck predstavio je koncept dvofaznog tarifnog sistema za električnu energiju za industriju sa milijardama evra subvencija. Konačni cilj je konkurentnija cena električne energije za domaću privredu, prenosi agencija **DPA**.

"Energetski intenzivna preduzeća temelj su nemačke privrede, a time i našeg blagostanja, pa šok rastućih cena energije ozbiljno pretili dobrobiti Nemačke i snazi njenih industrijskih temelja", stoji u planu koji je ministarstvo

predstavilo 5. maja.

Vlada predlaže dugoročnu "transformacionu cenu električne energije" i koncept kojim će industrija profitirati od jeftinije električne energije dobijene

iz obnovljivih izvora.

Uslov za to, međutim, ostaje razvoj ovih izvora i jasno je da će trebati vremena dok oni ne budu u stanju da pouzdano snabdevaju industriju po konkurentnoj ceni.

Prema planu, do 2030. godine važiće tarifni sistem "premošćivanja" s cenom od šest centi po kilovat satu za "jasno definisanu" grupu potrošača koji će primati državnu podršku. Finansijski efekat sistema zavisi od kretanja cene električne energije, dodaju autori dokumenta.

Prema sadašnjem stanju stvari, nakon isteka sadašnjih subvencija uz račune za struju, premošćivanje državnog stabilizacionog fonda do 2030. državu će stajati 25-30 milijardi evra.

EU: Izglasan prvi zakon o smanjenju emisija metana

STRAZBUR - Parlament Evropske unije izglasao je 9. maja jačanje propisa o emisiji metana u energetske industriji, posebno usmerenih na fosilna goriva, uključujući sadržaje metana u uvoznim gorivima, prenose **agencije**.

To je prvi zakon EU koji ima za cilj smanjenje emisija metana, koji su snažniji od emisija ugljendioksida i čine oko trećinu ukupnih svetskih emisija. Zakon pokriva direktne emisije metana iz sektora nafte, gasa i uglja, kao i iz biometana nakon ubrizgavanja u gasnu mrežu. Evropski parlament traži od Komisije EU da predloži obavezujući cilj smanjenja emisija metana u EU do 2030. za sve relevantne sektore

do kraja 2025. On takođe potiče članove da postave nacionalne ciljeve smanjenja metana. Energetska industrija zahvata oko 40% globalnih emisija metana, prema Međunarodnoj agenciji za energiju (IEA), odmah iza poljoprivrede. Prema IEA, energetska industrija je 2022. emitovala 135 miliona metričkih tona metana. Pravila EU zahtevaće zabranu ispuštanja i spaljivanja metana iz drenažnih stanica do 2025. godine i iz ventilacionih okna do 2027. godine. Takođe zahtevaju češće otkrivanje curenja i popravke nego što je ranije predložila Komisija EU. Zakon će zahtevati od operatera da poprave ili zamene sve komponente za koje se utvrdi da ispuštaju metan u roku od pet dana nakon što je problem otkriven.

Osim toga, navodi se da zemlje EU moraju uspostaviti strategije saniranja napuštenih rudnika uglja i neaktivnih gasnih i naftnih bušotina, a takođe teže da se pravila primenjuju na petrohemijski sektor.

Više od 80% nafte i gasa koji se potroše u EU uvozi se, kažu u Parlamentu. Počevši od 2026. godine, zakon će zahtevati da kompanije koje uvoze uglj, naftu i gas u Evropu ispunjavaju standarde zakona. Uvoz iz zemalja sa sličnim pravilima za metan biće izuzet iz zakona.

Kako bi se postigli međunarodni klimatski ciljevi za 2050., emisije metana u industriji fosilnih goriva moraju pasti do 75% do 2030. godine, prema IEA. EU je deo Globalnog cilja za metan, koji uključuje više od 100 zemalja koje pokrivaju gotovo polovinu svetskih emisija metana, s ciljem njihovog smanjenja za 30% do 2030. godine.

Kupovina gasa u Evropi usporava zbog očekivanja daljeg pada cena

LONDON – Kupovina prirodnog gasa potrebna za dopunu skladišta u Evropi je sporija nego inače za ovo doba godine uprkos nedavnom padu cena, pošto neki kupci očekuju dalji pad, dok su procene analitičara oprečne, piše u ponedeljak **Bloomberg**.

Referentni fjučersi na kontinentu srušili su se na tek deo rekordnih nivoa viđenih prošlog leta, ali to nije bilo dovoljno da se stimulišu kupovine s potrošnjom koja se sporo oporavlja od kriznih padova. Uverenje da će cene nastaviti pad ostavlja mnoge kupce da čekaju da popune zalihe uoči sledeće zime.

Smanjena potrošnja goriva znači da su globalne zalihe za sada dovoljne da pokriju evropsku potražnju, čak i sa smanjenim ruskim tokovima. Međutim, proizvođači i trgovci gasom upozoravaju da kriza nije gotova, a odloženi i neizvesni oporavak potrošnje mogao bi narušiti krhku tržišnu ravnotežu, dodaje agencija.

"Postoje neka očekivanja da bi cene mogle pasti na samo 10 evra po megavat-satu, što je više od 70 posto manje u odnosu na sadašnje nivoe, ali čak i ako se to dogodi, niže cene neće dugo trajati", kaže

Klaus Reinisch, direktor prodaje u švajcarskom trgovcu energijom MET Holding AG..

Veliko oslanjanje na globalnu robu poput tečnog prirodnog gasa — koji je zamenio rusko gorivo iz gasovoda — ostavlja Evropu izuzetno izloženom širim tržišnim potezima i oštroj oscilaciji cena, kaže Reinisch.

Tržište je još uvek ranjivo. Brzo povećanje potrošnje gasa iz industrije, zajedno sa ponovnim porastom potražnje iz Azije, ostavlja rizike. Analitičari od Goldman Sachs-a, do Boston Group Consultinga vide mogućnost vraćanja cene iznad 100 evra.

Za zajedničke kupovine gasa EU prijavilo se 77 kompanija

BRISEL – Evropska komisija je u sredu, 10. maja, pokrenula prvi međunarodni tender za zajedničku kupovinu gasa za zemlje Evropske unije i Energetske zajednice, koristeći nedavno kreirani mehanizam AggregateEU.

Na ovom tenderu, 77 evropskih kompanija podnelo je zahteve za ukupan obim potražnje za gasom od 11,625 milijardi kubnih metara (bcm).

Potražnja LNG-a iznosi 2,697 bcm, dok se za isporuku cevovodom traži 8,928 bcm, objavljeno je na portalu **ec.europa.eu**.

Češka energetska kompanija CEZ, španska Cepsa i poljska PKN Orlen su među kompanijama koje planiraju da učestvuju u šemi zajedničke kupovine, rekli su portparoli kompanija.

Zvaničnici EU su, međutim, rekli da su neke velike energetske kompanije izrazile oklevanje da učestvuju, naglašavajući da mogu pregovarati o vlastitim gasnim poslovima po konkurentnim cenama.

Međunarodni dobavljači gasa, osim Rusije, sada su pozvani da do 15. maja dostave svoje ponude, posle čega će AggregateEU uskladiti kupce sa dobavljačima.

Usklađene kompanije će zatim pregovarati o gasnim ugovorima. EU neće biti uključena u te komercijalne pregovore. Brisel želi da prvi ugovori budu potpisani u junu ili julu, a planira da se tenderski proces ponavlja svaka dva meseca. Do sada, zahtevi potražnje pokrivaju isporuke od juna do maja 2024.

Ovaj prvi krug tendera pokriva isporuke gasa od juna 2023. do maja 2024. godine.

Oksfordski univerzitet: 800 mlrd evra da se ruski gas u EU zameni

LONDON - Između 40% i 90% troškova povezanih sa zamenom ruskog prirodnog gasa u Evropi zelenim alternativama moglo bi se nadoknaditi eliminacijom potrebe za kupovinom gasa, prema novoj studiji koju je objavila **Oxford Sustainable Finance Group**.

Prema toj grupaciji sa Oksfordskog univerziteta, do 2028. godine koštalo bi nešto više od 800 milijardi evra da se sav ruski gas u EU zameni zelenim

alternativama – uključujući obnovljivu energiju za električnu energiju, renoviranje i toplotne pumpe za grejanje.

Iako ova cifra uveliko premašuje 299 milijardi evra za koje se očekuje da će EU potrošiti u okviru postojećeg Evropskog zelenog dogovora, istraživači sugerišu da bi otprilike 50% dodatne potrošnje potrebne između sada i 2028. moglo

biti nadoknađeno u narednih 30 godina na smanjenim kupovinama prirodnog gasa.

U svom izveštaju Oxford Sustainable Finance Group takođe modelira scenarije „visoke“ i „niske“ politike za EU da u potpunosti zameni ruski gas do 2028. merama uključujući renoviranje, povećanje efikasnosti od toplotnih pumpi i obnovljive električne energije.

U „visokom“ scenariju, koji pretpostavlja „političko okruženje ultra-podrške“, potrebno je 512 milijardi eura dodatne potrošnje između 2023. i 2028., što je povećanje od 71% u odnosu na postojeće planove u okviru Evropskog zelenog dogovora. Solarni PV čini 59% (302 milijarde evra) ove sume, dok toplotne pumpe čine 21% (105 milijardi evra). Vetar na moru i na kopnu učestvuje sa 16% (81 milijardu evra) i 5% (24 milijarde evra), respektivno.

Međutim, kada se uzmu u obzir operativne uštede gasa u vrednosti od 254 milijarde eura, neto inkrementalni trošak pada na 258 milijardi eura, što je 86% troškova Evropskog zelenog dogovora.

U „niskom“ scenariju, koji modelira „najverovatniji“ ishod potrošnje zasnovan na postojećim politikama EU – uključujući RePowerEU, koji je postavljen kao hitan odgovor na rat u Ukrajini – ukupna dodatna potrošnja minus ušteta gasa raste na 535 milijardi eura.

Autori pozicioniraju svoje scenarije kao klimatski prihvatljiv dodatak REPowerEU, za koji tvrde da postavlja "ozbiljna pitanja o posvećenosti EU rešavanju klimatskih promena, kao i o njenoj izloženosti rizicima povezanim s energetsom sigurnošću" s obzirom na fokus plana na "diverzifikaciju prirodnog gasa naspram eliminacije".

IEA: Globalno tržište gasa ostaje zategnuto za grejnu sezonu 2023/24

PARIZ - Globalna tržišta gasa se postepeno obnavljaju, ali se očekuje da će ostati zategnuta u 2023. zbog smanjenih isporuka Evropi iz ruskih gasovoda, *saopštila* je Međunarodna agencija za energiju (IEA).

Smanjene tržišne napetosti i relativno dobro popunjena skladišta uoči leta razlozi su za oprezan optimizam ali ne isključuju buduće potrebe, jer će globalno snabdevanje gasom ostati ograničeno 2023. godine, a globalna ravnoteža je podložna neobično širokom spektru neizvesnosti", navodi IEA u svom [Kvartalnom izveštaju](#) o tržištu prirodnog gasa, objavljenom 4. maja.

Rizici, koji uključuju nepovoljne vremenske prilike, kao što su suvo leto, manja dostupnost LNG-a i mogućnost daljeg pada ruskih isporuka u Evropu, mogli bi obnoviti tenzije na tržištu i oscilacije cena.

U Evropi je potrošnja gasa pala za rekordnih 16% ili 55 milijardi kubnih metara (bcm), tokom grejne sezone 2022/23.

U izveštaju se navodi da je EU potrebna samo polovina nivoa ubrizgavanja u skladištu koji je viđen u leto 2022. kako bi dostigla cilj od 90% skladištenja do početka sezone grejanja 2023/24.

LNG sada čini dve trećine evropskog uvoza gasa, zadovoljavajući oko jedne trećine potreba za gasom tokom grejne sezone 2022/23. Evropski uvoz LNG-a porastao je za 25%, ili 20 milijardi kubnih metara tokom grejne sezone, pri čemu su Sjedinjene Države isporučivale preko 45% uvećane ponude.

Ali predviđa se da će se globalna onuda LNG-a povećati za samo 4% (ili oko 20 milijardi kubnih metara) u 2023., što ne bi bilo dovoljno da nadoknadi očekivano smanjenje ruskih isporuka gasa u Evropu.

U međuvremenu, kineski uvoz LNG-a, koji je opao za 20% u 2022., što je omogućilo veće tokove LNG-a u Evropu, oporavio se u martu, podržan većom domaćom potražnjom.

Preko 3,4 miliona tona LNG-a ostalo na brodovima oko Evrope

LONDON - Više od 3,4 miliona tona LNG-a ostalo je na brodovima u blizini Evrope više od 20 dana do početka ove nedelje, prema podacima koje je prikupio Bloomberg, što je pokazatelj da evropsko tržište trenutno ima više ponude nego potražnje.

Na Interkontinentalnoj berzi (ICE), junjski holandski TTF fjučers prirodnog gasa, koji je merilo za evropsku trgovinu gasom, 9. maja je pao na 35,95 evra po megavat satu.

Od 9. maja skladišta širom EU bila su popunjena 62,04 posto, prema podacima Gas Infrastructure Europe.

Predviđa se da će veće letne zalihe i snažna dostupnost LNG tereta zadržati pritisak na dodatno pojeftinjenje gasa u Evropi.

Cene energije u Britaniji konačno padaju, kažu stručnjaci

LONDON - Milioni britanskih domaćinstava bi od jula mogli videti da njihovi ogromni računi za struju i gas padnu za 440 funti (504 evra) godišnje, kažu za londonski **Independent** stručnjaci.

Nacionalni energetske regulator Ofgem će objaviti novu gornju granicu cene energije za juli ovog meseca, a Cornwall Insight, nezavisna istraživačka i konsultantska kuća u oblasti energetike, očekuje da će ta granica pasti.

Sada se predviđa da će tipično domaćinstvo plaćati oko 2.060 funti (2.360 evra) godišnje, prema analizi istraživačke firme.

Smanjena kolebljivost na veleprodajnom tržištu energije, blaga zima, viši nivoi skladištenja u Evropi od predviđenih i smanjena potražnja potrošača doprineli su očekivanom padu.

Ali kako godina odmiče, cene električne energije bi mogle ponovo rasti, a konsultant Cornwall Insight predviđa da će gornja granica porasti na 2.098,22 funti (2.400 evra) u oktobru.

Maksimalna cena energije trenutno je postavljena na 3.280 funti (3.760 evra) godišnje za većinu domaćinstava, ovisno o korišćenju plina i električne energije. Međutim, u praksi su računi za energiju u domaćinstvu ograničeni na 2.500 funti (2.864 evra) godišnje za uobičajenu upotrebu.

Cornwall Insight smatra da fiksiranje tarifa za energiju predstavlja kockanje, iako se čini pozitivnim. „Tržište može pasti i rasti, a domaćinstva rizikuju da budu zaključana u računima koji su veći od gornje granice cena,“ upozorava konsultant.

„Ono što znamo jeste da su računi za energiju još uvek daleko od povratka na nivo pre 2020. godine“.

Savetnik EU Suda pravde podržava žalbu Engie protiv odluke EU komisije

BRISEL - Francuska energetska kompanija Engie ne bi trebalo da plati 120 miliona evra zaostalih poreza Luksemburgu po nalogu nadležnih organa EU za konkurenciju, rekao je savetnik najvišeg evropskog suda, u potencijalnom zaustavljanju krstaškog rata EU komesarke za konkurenciju Margarete Vestager protiv "prijateljskih" (eng. sweetheart) dogovora o porezima. (Sporazum između dve organizacije koji nudi prednosti obema, ali je nepravedan prema konkurentima).

Evropska komisija je, podseća [Reuters](#), u svojoj odluci iz 2018. godine navela da je poreski sporazum francuskog komunalnog preduzeća sa vladom Luksemburga koji je istu transakciju tretirao i kao dug, koji se može odbiti od poreskog računa, i kao kapital, što ne podleže oporezivanju, veštački smanjio svoje poresko opterećenje.

Kao rezultat toga, Engie je plaćao samo 0,3% poreza na određene profite u Luksemburgu tokom jedne decenije.

Generalni sud EU sa sedištem u Luksemburgu, drugi po veličini u Evropi, podržao je izvršnu vlast EU 2021. godine, što je navelo Engie i

Luksemburg da se žale Sudu pravde Evropske unije (CJEU).

"Komisija je pogrešila kada je utvrdila da je Luksemburg dodelio nezakonitu državnu pomoć grupi Engie u obliku poreskih olakšica", rekla je 5. maja generalna advokatica Suda pravde Evropske unije (CJEU) Julian Kokot (Juliane Kokott).

Prvo, samo nacionalno pravo predstavlja referentni okvir, a drugo, samo očigledno pogrešna poreska rešenja prema tom nacionalnom zakonu mogu predstavljati selektivnu prednost", rekla je ona.

Sudije, koje se u većini slučajeva pridržavaju neobavezujućih preporuka savetnika, odlučivaće o žalbi u narednim mesecima.

Kako Moldavija nastoji da obezbedi energetska sigurnost?

NJUJORK - Njujorški univerzitet Kolumbija (Colombia) u analizi objavljenoj prošle nedelje analizira načine na koji je Moldavija smanjila 2022. godine svoju energetska zavisnost od Rusije, uz istovremeno smanjenje potrošnje energije (potrošnja gasa za domaćinstvo pala je za 44 posto do kraja 2022.) i subvencija za ugrožene grupe.

Otkako je Moldavija postala kandidat za pristupanje EU, energetska integracija zemlje sa Evropom se povećala. Uticaj Moldovagasa u pretežno ruskom vlasništvu slabi, dok je pozicija državnog Energocoma ojačala.

Energocom je 2022. godine koristio [kredit](#) Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD) za kupovinu gasa iz EU i [struje](#) iz Rumunije tokom grejne sezone.

U oktobru je Energocom pozajmio Moldovagazu 56,3 miliona dolara iz državnog trezora da [plati](#) Gaspromu za dva meseca isporuke gasa kako bi se izbegao prekid isporuke. Kao zalog za ovaj kredit, Energocom je dobio 100 posto udela Moldovagaza u odobrenom kapitalu

Moldovatransgaza sa svom imovinom koja je na njega prenesena. Ovo je bila direktna pretnja Rusiji konfiskacijom imovine

Gasproma, navodi se u analizi.

Energocom je preko Moldavagaza [akumulirao](#) velike količine gasa iz susednih zemalja. Moldavske vlasti su [obnovile](#) proizvodnju električne energije u kompaniji MGRES za obe obale Dnjestra i traže druge dugoročne dobavljače gasa, uključujući pregovore sa Azerbejdžanom o izvozu transkavkaskog gasa kroz Južni gasni koridor i Rumuniju.

Može li Moldavija u srednjem roku postati nezavisna od Rusije i prilagoditi se evropskim energetske standardima?

Pomoć EU pomogla je moldavskim vlastima da obezbede struju i gas u hitnim slučajevima 2022. Zavisnost Moldavije od gasa iz Rusije dodatno se smanjila ove godine zahvaljujući kontinuiranoj pomoći EU i toploj zimi, ali kao jedna od najsiromašnijih zemalja u Evropi, Moldavija se i dalje oslanja na jeftinu struju iz MGRES-a. Do sada je Moldavija održavala ugovor sa Gaspromom, koristeći prednost zbog potreba Moskve da podrži Pridnjestrovlje.

Nejasno je da li će sledeća zima biti tako topla, da li će se podrška EU nastaviti ili će proevropska vlada ostati na vlasti, konstatuju analitičari Univerziteta Kolumbija.

DOSIJE: Reforma tržišta električne energije: čega nema u predlogu

BRISEL - Potreban je oprez kako bi se sprečilo da tekuća reforma tržišta električne energije u EU stvori regulatornu nesigurnost i ometa buduća ulaganja u obnovljive izvore energije, tvrde ugledni evropski energetske stručnjaci i profesori Firentinske škole regulative Kristofer Džons (Christopher Jones) (dole levo) i Klaus-Diter Borčard (Dieter Borchardt) (dole desno).

U tekstu za *Euractiv* oni ukazuju na ključne ciljeve predlog Komisije za reformu tržišta električne energije u EU i na ono to nedostaje u tom paketu. Ciljevi su:

- Čineći račune za električnu energiju manje zavisnim od cena fosilnih goriva podsticanjem dugoročnih ugovora, posebno jačanjem tržišta za ugovore o kupovini električne energije (PPA), stabilizacijom cena električne energije, posebno zahtevanjem korišćenja dvosmernih ugovora za razliku (CfD) za nova ulaganja u obnovljivu energiju i nuklearnu proizvodnju gde je potrebno javno finansiranje, te poboljšanjem tržišta električne energije u budućnosti.
- Ubrzanje implementacije obnovljivih izvora energije daljim olakšavanjem njihove integracije u elektroenergetski sistem i poboljšanjem uslova za korišćenje

fleksibilnih rešenja kao što su odgovor na potražnju, skladištenje i niskouglenični izvori.

- Zaštita potrošača od nestabilnosti cena fosilnih goriva osnaživanjem potrošača za veći izbor ugovora i direktniji pristup obnovljivoj energiji, i
- Obezbeđivanje sigurnih, stabilnih uslova ulaganja za programere obnovljivih izvora i energije sa niskim emisijama ugljenika smanjenjem rizika i kapitalnih troškova olakšavanjem pristupa dugoročnim ugovorima za programere (kako CfD-ova koje podržava država, tako i PPA privatnog sektora).

Reč je o uravnoteženom predlogu koji konkurenciju i trgovinu drži u srcu unutrašnjeg tržišta električne energije, koje dobro služi EU više od tri decenije, pružajući sigurnost, pokrećući dekarbonizaciju i pristupačne i konkurentne cene.

Marginalistički sistem – u kojem se cene određuju putem veleprodajnih tržišta na kojima se slobodno trguje električnom energijom, u kombinaciji sa slobodom bilateralnog ugovaranja, ostaje u srcu unutrašnjeg tržišta. Srećom, predlog Komisije ga je zadržao netaknut, u potpunosti održavajući terminska tržišta, kao i tržišta unutar dana i balansirajuća tržišta.

Osim pružanja dodatnih prava i mogućnosti za potrošače, on stoga nastoji osigurati ekonomičniju podršku obnovljive električne energije i poboljšati način na koji kompanije mogu trgovati električnom energijom bilateralno.

Što se tiče šema podrške (koje bi trebalo da postanu sve manje potrebne kako energija vetra i sunca postaje sve jeftinija), Komisija predlaže da dvosmerni 'ugovori za razlike' postanu jedini način na koji bi države članice trebalo da podržavaju buduća ulaganja u obnovljivu energiju i nuklearnu proizvodnju.

Investitori bi se prijavili na tender, na osnovu garantovane cene koju su spremni prihvatiti. Kada je ukupna veleprodajna cena električne energije niža od ove, oni dobijaju subvenciju za pokrivanje gubitka po kojoj bi trebali prodati, ali kada je viša, država preuzima korist koju onda dele potrošači električne energije.

Ovaj sistem ima ovu 'dvosmernu' prednost u odnosu na mnoge prethodne šeme, koje su jednostavno osiguravale zagarantovanu cenu.

Osim toga, Komisija predlaže da se pojednostavi način na koji se električna energija prodaje prema bilateralnim ugovorima – ugovorima o kupovini električne energije ili PPA-i.

Oni postaju sve popularniji način za finansiranje novih investicija u obnovljivu električnu energiju i za kompanije da dekarbonizuju svoje aktivnosti, i verovatno će nastaviti da dobijaju na značaju.

Međutim, neke države članice sugerirale su da bi predlog Komisije trebalo izmeniti, inače će ugušiti konkurenciju i stvoriti regulatornu nesigurnost za nove investitore u projekte obnovljive električne energije.

Konkretno, predloženo je da bi države članice trebalo da budu u mogućnosti da nametnu ugovore o razlikama na postojeću proizvodnju po reguliranim cenama koje je odredila vlada, pa čak i da nametnu regulisane cene PPA za postojeće elektrane, a rezultirajuću električnu energiju zatim dodeljuje država.

U mnogim aspektima ovi predlozi podstiču mehanizam hitnog povrata cena koji je podelio unutrašnje tržište i koji je imao mnoge nedostatke, ali je bio izuzetno potreban tokom krize cena.

Međutim, sada smo u periodu kada su se cene gasa vratile na nivo blizu pre krize i, s obzirom na izuzetno visoke nivoe skladišta, pokazuju sva očekivanja da će tako i ostati.

Dakle, vidimo dva važna problema sa ovakvim predlozima.

Prvo, potkopali bi čitavu osnovu unutrašnjeg tržišta električne energije, zamenjujući konkurenciju državno regulisanim cenama i tržištima.

Drugo, iz temelja bi promenili pravila i uslove ulaganja koji važe za postojeće proizvođače u odnosu na one na kojima su zasnovali odluku o ulaganju.

Ovo stvara regulatornu nesigurnost za budućnost, što ubija ulaganje u posao zasnovan na kapitalnim investicijama koje se zatim moraju vraćati tokom mnogo godina.

U prošlosti su države članice promenile pravila o programima podrške obnovljivim izvorima energije i tako promenile očekivane prihode za proizvođače nakon ulaganja. To je zapravo ubilo nove projekte i dovelo do toga da EU zabrani takve retroaktivne promene u budućnosti.

Može se sa sigurnošću predvideti da će prijedlog da se nametnu državno regulisani ugovori za razlike ili PPA na postojeću proizvodnju imati potpuno isti efekat.

Predlog Komisije je dobar, ali se ne bi trebalo da koristi kao osnova država članicama da vrate vreme u nazad i potkopaju napredak postignut tokom 30 godina u stvaranju svetskog tržišta električne energije „zlatnog standarda“, u korist građana.

EU takođe ne bi trebalo da propusti da uči iz prošlosti i dozvoli kratkovidne mere koje će otežati, ako ne i onemogućiti, kanalizovanje ogromnih privatnih ulaganja u nove obnovljive kapacitete koji će nam biti potrebni da ispunimo naš Zeleni dogovor i klimatske obaveze, konstatuju Džons i Borčard.